

כח:

עין משפט‏
נר מצוה

צא א ב מיי פֿיד מהלִי שפועט הלִי נז ח ולחיוז כר״י:

צב ג מיי פט״ן מהלִי סנהדרין הלִי ד:

צג ד מיי פֿיד מהלִי שפועט הלִי יט סמג לאוין רמא טוש״ע י״ד ס׳ רלג סעיף ח:

צד ה מיי שס הלִי יט סמג שס טוש״ע שס: **צה** ו עיי כ״מ שס הלִי יח:

צז ז ח מיי שס הלִי יט ולחיוז כר״י:

צז ט מיי פֿיד מהלִי נדרים הלִי א ג סמג לאוין נמג טוש״ע י״ד ס׳ רלג סעיף א:

צח י טוש״ע שס ס״ו: **צט** כ מיי פ״ג מהלִי שפועט הלסס ו סמג לאוין רמא טוש״ע י״ד ס׳ רלג טוש״ע שס ס׳ רלח סעי׳ ככ:

קא מ מיי שס פֿיד הלסס י׳ סמג שס טוש״ע י״ד ס׳ רלח סעי׳ יג: **קב** נ מיי שס הלסס יג טוש״ע שס סעי׳ יג: **קג** ס מיי שס הלִי יד:

רבינו חננאל

בשוגג פטור שתייהן במזיד אכלה לתנאיה שהיא השניה שאמר בה אם אוכל זו והדר אכל לזו שאמר בה שבועה שלא אוכל חייב מלקות. פ' הראשונה היא האיסור שעליה נשבע שלא לאוכלה השתא אי אכלה לאיסוריה שהתרו בו בשעה שבא לאכלה אלא תאכל אותה שאם תאכלה עוד האחרת תקלה וחזר ואכל השניה זו התראת ספק: באנו למחלוקת ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש למי'ד התראת ספק כר': תלאן זו בור. כגון דאמר שבועה שלא אוכל זו אם אוכל זו ושלא אוכל זו אם אוכל זו ואכל זו בשגגת חבירתה ובודון עצמה וזו בודון עצמה ובשגגת חבירתה חייב. שנמצאת אכילתו בשתייהן בודון עצמן. אבל זו בשגגת עצמה ובודון חבירתה וזו בשגגת עצמה ובודון חבירתה פטור שנמצאת אכילתו בשתייהן בשגגת עצמן. וכ"ש אם אכלן לשתייהן בשוגג שפטור. שתייהן במזיד אראשונה דהיא התראת ספק באנו למחלוקת ר"י ור"ל אשניה ודאי חייב מלקות דהיא התראת דאי

היא ופטוטה היא אלא משום שיש טעות בנוסחאות הוצרכנו לכתובה: אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא נדרי שגגות כיצד אמר קונם אם אכלתי ואם שתייתי ונוכר שאכל ושתה שאיני אוכל ושתה שותה ושכח ואכל ושתה [מותר]. ותני עלה

בשם שנדרי שגגות מותרים בן שבועות בו'. תימה דתלי כתיבא דללא כתיבא שפועה כתיבא מדדרכינן לעיל (ד' טו.). האדם בשפועה פרט לנאנס ויש לומר משום דההיא דנדרי שגגות משנה היא צפ' ארבעה נדרים (ד' כה): אכל גבי שפועה לא תנן צשום דוכתא ור"מ

צנדרים (סס) דקאמר שפועות שגגות היכי דמי דכרז כהנא ורז אסי אמאי לא מפרש דומיא דתנן גבי נדר כגון דאמר שפועה שלא אוכל פירות הללו אם אכלתי ונוכר שאכל אז אם אוכל ושכח ואכל ועוד דצההיא דרז כהנא ורז אסי לא שייך לשון מותרין דכבר יאל לו שפועת שקר ועוד תימה דלקמן דפרק שפועת העדות (ד' לא:) דדחק לאשכוחי דקאמר לימא תנינא לדרז כהנא ורז אסי אמאי לא דייק מההיא דנדרים דשרי נדרי שגגות ונראה דצנדרים ודאי המ"ל שפועות שגגות דומיא דתנא גבי נדרים אלא ניחא לאשמעינן מעשה ורבותא דלפי' עובר על שפועתו צשעה שמויא שפועה מפיו פטור והשתא לא מצי למידק מההיא מתני' דנדרים תנינא לדרז כהנא ורז אסי דדלמא מתני' דוקא כהאינו עובר על שפועתו לאלתר דומיא דתנא גבי נדר ואם תאמר ונדרים היכי ילפינן משפועה מה לשפועה שכן אין חלה על דבר מזהו דכרז הרשות ולאו פירכא היא כדפרישית לעיל (ד' כה. ד"ה מה) דבעינן שאין שפועה חלה על דבר מזהו כינא צו צנדר אפילו דצנדר הרשות אינו חל: **שבוּעָה** **שֵׁלָא אוֹבֵל תַּאֲנִים** וענבים וחזר ואמר **שבוּעָה שֵׁלָא אוֹבֵל תַּאֲנִים** בו'. זו היא גי' הקונט' ובספרים היה כתוב איפכא שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שפועה שלא אוכל תאנים וענבים ונראה דמחקה צקונט' משום דקשיא ליה דאי תאנים וענבים כל חד וחד לחודיה קאמר לא הוו ענבים חיי' שיעור ואי צשייהם צבת אחת אין השפועה שניה חלה כלל מידי דהוה אתשע וי' דאי תאנים לא אכיל תאנים וענבים נמי לא אכיל והוי כזר מושפע

ולגבי שפועה דידה לא קרינא ציה האדם בשפועה [שס ה] וכשאל שניה אכלה בשגגת עצמה ששכח שנשבע עליה אכל זכור הוא שנשבע על ראשונה ובאכילה שניה חייב קרבן על השניה שהרי חלה שפועתו עליו מתחלתה וכשאלה עובר על שפועתו שוגג אכל מלקות ארשאשונה לא שהרי מתחלה לא חלה עליו שפועה הלכך לא לקי ולא קרינא ציה אין שצ מידיעתו אכל שניה לפוטרו מקרבן משום עברין ^(א) לעבור על השפועה שהרי אין מויד זה עזירה: **שסינ בשוגג**. ששתייהן הככרות בשגגת שתי השפועות פטור שהרי צשעת ^(א) אכילת ראשון היו שתי השפועות ראיות לחול ובאותה שעה שכוח היה משתייהן ולא קרינא ציה האדם בשפועה: **אשנים מיחייב**. דהתראת אדאי היא: **ארשאשונה**. והתרו באכילתה שמה תאכל חבירתה ומתחייב על זו למפרע התראת ספק היא זו: **אף אנן נמי תנינא**. דכרצא שהתולה שפועה דצנדר אחר וקיים התנאי תחלה לריך שיהא זכור לשפועתו באותה שעה ואם לאו אין השפועה חלה: **נדרי שגגות כיצד**. קמני רישא ארבעה נדרים המירו חכמים נדרי זרוזין נדרי הצאי נדרי שגגות נדרי אונסין והתם ^(א) מפרש להו: **קונם אם אכלתי כו'**. קונם עלי דבר פלוני אם אכלתי היום והוא צבור שלא אכל ונוכר שאכל אותו הנדר צטל ומותר באותו דבר: **קונם שאני אוכל**. קונם עלי דבר פלוני אם אני אוכל היום ושכח שפועתו ואכל ושתה מותר באותו דבר. היינו דרצא שזריך שיהא זכור לנדר צשעת קיום התנאי: **ותני עלה כשם שנדרי שגגות מותרין כו'**. והיינו דכרצא. ולא יתכן לפרש קונם שאני אוכל אלא צענין זה שתלה דבר אחר באכילה וזו כדפרשישית דאי מפרשת קונם שאני אוכל קונם עלי אכילה ושכח ואכל ושתה מאי מותר איכא למימר דקמני ארבעה נדרים המירו הרי כזר עבר על נדרו שוגג ואי מפרשת המירו פטרוהו מן המלקות פשיטא מי התרה צו והלא שכוח היה וכלל דבר אף מותר לשון פטור: **שפועות שגגות היכי דמי** לא גרסינן דההיא אם אכלתי מיפרשא צנדרים [דף כה:]: כרז כהנא ורז אסי והך דאם אני אוכל צהדיא היא אחיא כרצא: עיפא ואצמי צני רחצה דפומצדיתא היו [פסהדרין פ:]: **אינו חייב אלא אחת**. טעה לומר שזו שפועה על שפועה: **הרי יאלה שפועה לשקר**. משנשבע הראשונה יאלה לשקר מפיו והלכה לה והשניה שפועה אחת היא לענמה ואין לך לפוטרו בשפועה לשעבר משום אין שפועה חלה על שפועה אלא בשפועה להצא שחזר ואוסר עליו את האיסור והוה ליה נשבע לקיים את המנאיה: **שלא אוכל תשע ועשר**. שתי שפועות היו שפועה שלא אוכל תשע תאנים וחזר ואמר שפועה שלא אוכל עשר תאנים ואכל עשר תאנים צהעלם אחד מהו טעה לומר שאין השפועה אחרונה צכלל שפועה ראשונה ואין זו שפועה חל על שפועה: **אישתכשם**. דשפועה על שפועה היא שהנשבע שלא יאכל תשע נשבע על עשר דכל כמה דלא אכיל תשע לא אחי לכלל עשר: **אינו חייב אלא אחת**. טעה לומר שפועת תשע צכלל עשר לפי שיש צכלל עשר תשע: **הא תשע מיהא אכיל**. ולא נאסרו עליו תשע צראשונה וכי אכיל תשע מיחייב משום שפועה אחרונה וכשהשלימן לעשר עבר על הראשונה: **וימנין דמשכחת לה דעיפא**. דשפועה שלא אוכל עשר ותשע ואכל עשר דאינו חייב אלא אחת: **דמזר**. רצה דאמר מר שפועה שלא אוכל תאנים וענבים יחד ציום אחד אכל תאנים לחודייהו אוכל וחזר ואמר שפועה שלא אוכל תאנים ואי הוה אוכל תאנים וענבים ציום אחד היה מיחייב תרתי דכי אכל תאנים מיחייב אשפועה צתרא וכי הדר משלים לה צענבים מיחייב אקמייתא: הוה אוכל תאנים

שבוּעוֹת שְׁתֵּים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי שְׁבוּעוֹת

שסינן צמזיד אכליה לסנאיה והדר **אכליה לאיסוריה** חייב. מלקות שהרי באכילה ראשונה זכור היה שפועתו וחלה השפועה עליו לאסור שפניה וכשאל שניה התרה צו התראת ודאי אל תאכל שהרי ^(א) נשבע עליה ונאסרה: **אכליה לאיסוריה** והדר **אכליה לסנאיה פלוגא דרבי יוחנן**

וריש לקיש. דאפלגיו דהתראת ספק צפ' קמא (דף ג:) והאי נמי התראת ספק דהתראה צשעת אכילת איסור צעינן ואין כאן אלא התראת ספק אל תאכלנה שמה תאכל את השניה ונמצאת עובר על זו למפרע ואם התרו צו צשעת אכילת השניה אל תאכל שהרי אחת עובר על הראשונה למפרע ואע"פ שהתראת ודאי היא אינה התראה שאין מלקות צא ע"י אכילה זו: **תלאן זו צו**. שמהן דממפרש ואזיל נמצא שמהן איסור ומהן תנאי: הכי גרסינן **אכל זו צודון עצמה ובשגגת חבירתה וזו צודון עצמה ובשגגת חבירתה פטור זו צשגגת עצמה וצודון חבירתה וזו צשגגת עצמה וצודון חבירתה חייב שסינן בשוגג פטור כו'**: **אכל זו צודון עצמה ובשגגת חבירתה**. זכור הוא שנשבע עליה אם יאכל חבירתה אכל שכוח הוא שנשבע על חבירתה אם יאכל זו וחלה עליו שפועת עצמה שם יאכל חבירתה יתחייב על זו למפרע אכל שפועת חבירתה לא חלה עליו שפועת חבירתה היו שתי השפועות ראיות לחול והרי שכוח הוא על שפועת חבירתה. זו צודון עצמה ובשגגת חבירתה פטור צין ממלקות שניה שהא מויד צין מקרבן של ראשונה שעבר עליה שוגג למפרע כשאל את השניה ממלקות השניה פטור השניה ממלקות חבירתה עליו שפועה כדפרישית שלא חלה עליו שפועה מתחלה ומקרבן של למפרע דראשונה פטור שלא היתה שגגה באכילתה ואנן שגגה באכילת איסור צעינן ואע"פ שיש שגגה כשעובר על השפועה דהיינו באכילת שניה אין מתחייב עליה קרבן שהקרבן על הראשונה צא ואותה אכילה צהיתר היתה ולא קרינא

זו צשגגת עצמה וצודון חבירתה כו' **חייב**. כשאל ראשונה היה שכוח שנשבע עליה אם יאכל חבירתה יאכל זו וחלה עליו שפועת עצמה שם יאכל חבירתה יתחייב על זו למפרע אכל שפועת חבירתה לא חלה עליו שפועת חבירתה היו שתי השפועות ראיות לחול והרי שכוח הוא על שפועת חבירתה. זו צודון עצמה ובשגגת חבירתה פטור צין ממלקות שניה שהא מויד צין מקרבן של ראשונה שעבר עליה שוגג למפרע כשאל את השניה ממלקות השניה פטור השניה ממלקות חבירתה עליו שפועה כדפרישית שלא חלה עליו שפועה מתחלה ומקרבן של למפרע דראשונה פטור שלא היתה שגגה באכילתה ואנן שגגה באכילת איסור צעינן ואע"פ שיש שגגה כשעובר על השפועה דהיינו באכילת שניה אין מתחייב עליה קרבן שהקרבן על הראשונה צא ואותה אכילה צהיתר היתה ולא קרינא

ציה תחתא צשגגה (ויקרא ד): **זו צשגגת עצמה וצודון חבירתה כו' חייב**. כשאל ראשונה היה שכוח שנשבע עליה אם יאכל חבירתה יאכל זו וחלה עליו שפועת עצמה שם יאכל חבירתה יתחייב על זו למפרע התראת ספק היא זו: **אף אנן נמי תנינא**. דכרצא שהתולה שפועה דצנדר אחר וקיים התנאי תחלה לריך שיהא זכור לשפועתו באותה שעה ואם לאו אין השפועה חלה: **נדרי שגגות כיצד**. קמני רישא ארבעה נדרים המירו חכמים נדרי זרוזין נדרי הצאי נדרי שגגות נדרי אונסין והתם ^(א) מפרש להו: **קונם אם אכלתי כו'**. קונם עלי דבר פלוני אם אכלתי היום והוא צבור שלא אכל ונוכר שאכל אותו הנדר צטל ומותר באותו דבר: **קונם שאני אוכל**. קונם עלי דבר פלוני אם אני אוכל היום ושכח שפועתו ואכל ושתה מותר באותו דבר. היינו דרצא שזריך שיהא זכור לנדר צשעת קיום התנאי: **ותני עלה כשם שנדרי שגגות מותרין כו'**. והיינו דכרצא. ולא יתכן לפרש קונם שאני אוכל אלא צענין זה שתלה דבר אחר באכילה וזו כדפרשישית דאי מפרשת קונם שאני אוכל קונם עלי אכילה ושכח ואכל ושתה מאי מותר איכא למימר דקמני ארבעה נדרים המירו הרי כזר עבר על נדרו שוגג ואי מפרשת המירו פטרוהו מן המלקות פשיטא מי התרה צו והלא שכוח היה וכלל דבר אף מותר לשון פטור: **שפועות שגגות היכי דמי** לא גרסינן דההיא אם אכלתי מיפרשא צנדרים [דף כה:]: כרז כהנא ורז אסי והך דאם אני אוכל צהדיא היא אחיא כרצא: עיפא ואצמי צני רחצה דפומצדיתא היו [פסהדרין פ:]: **אינו חייב אלא אחת**. טעה לומר שזו שפועה על שפועה: **הרי יאלה שפועה לשקר**. משנשבע הראשונה יאלה לשקר מפיו והלכה לה והשניה שפועה אחת היא לענמה ואין לך לפוטרו בשפועה לשעבר משום אין שפועה חלה על שפועה אלא בשפועה להצא שחזר ואוסר עליו את האיסור והוה ליה נשבע לקיים את המנאיה: **שלא אוכל תשע ועשר**. שתי שפועות היו שפועה שלא אוכל תשע תאנים וחזר ואמר שפועה שלא אוכל עשר תאנים ואכל עשר תאנים צהעלם אחד מהו טעה לומר שאין השפועה אחרונה צכלל שפועה ראשונה ואין זו שפועה חל על שפועה: **אישתכשם**. דשפועה על שפועה היא שהנשבע שלא יאכל תשע נשבע על עשר דכל כמה דלא אכיל תשע לא אחי לכלל עשר: **אינו חייב אלא אחת**. טעה לומר שפועת תשע צכלל עשר לפי שיש צכלל עשר תשע: **הא תשע מיהא אכיל**. ולא נאסרו עליו תשע צראשונה וכי אכיל תשע מיחייב משום שפועה אחרונה וכשהשלימן לעשר עבר על הראשונה: **וימנין דמשכחת לה דעיפא**. דשפועה שלא אוכל עשר ותשע ואכל עשר דאינו חייב אלא אחת: **דמזר**. רצה דאמר מר שפועה שלא אוכל תאנים וענבים יחד ציום אחד אכל תאנים לחודייהו אוכל וחזר ואמר שפועה שלא אוכל תאנים ואי הוה אוכל תאנים וענבים ציום אחד היה מיחייב תרתי דכי אכל תאנים מיחייב אשפועה צתרא וכי הדר משלים לה צענבים מיחייב אקמייתא: הוה אוכל תאנים

ואכל

מסורת הש"ם

(א) מכות טו. [לעיל ג: וס"ג], (ב) רש"ל מ"ו, (ג) נדרים כ: [טויר יא: א], (ד) [נדרים כה:], (ה) [ג"א שאנ"ן], (ו) רש"ל מ"ו, (ז) [לקמן לו: א], (ח) [נדרים כו: א], (ט) נדרים ח: [י: בדפויי הגירס' נשבעת, (י) כס"א: משומה, (י) בדפויי הגירס' אכילה ראשונה. ובי"ה הריע"ק, (י) [נדרים כ: כד: כה: סו.],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועשר מהו א"ל חייב על: (ב) שם ומשע מהו א"ל חזו חייב:

מוסף רש"י

ארבעה נדרים התירו חכמים. צלל שום טעם (נדרים כ.). ונוכר שאכל ושתה. פטור, דלצו אונסן, דכרז שנאלמא נשבע (שם כה.).

רבינו חננאל (המשך) כשם שנדרי שגגות מותרין כך שבועות שגגות מותרות. היכי דמי שבועות שגגות לאו כהאי גזונא ש"מ: איפא תני שבועות בי רבה שאליה אבימי אחוה אמר שבועה שלא אכלתי שבועה שלא אכלתי והוא אכל מהו א"ל אין חייב אלא אחת.

אמר ליה אישתבשת הרי יצאת שבועה לשקר דאילו נשבע לא אוכל לא אוכל אינו חייב אלא אחת. שבועה (חלה) [והיא] על שבועה. אבל לא אכלתי [ולא אכלתי] חייב על כל אחת ואחת. הדר בעא מיניה שבועה אוכל שמונה. שבועה שלא אוכל תשע. שבועה שלא אוכל עשר מהו. א"ל חייב על כל אחת ואחת. [א"ל אישתבשת] השתא תמניא לא אכיל תשע ועשר מצי אכיל כיון דמן השמינית נאסרו הויא להו התשיעית והעשירית אסורות שאי אפשר לו לאוכלן אלא באיסור. שהרי לא יתכן לזכר תשיעית אלא אחרי [השמינית והעשירית אחרי] התשיעית. הלכך נאסר ככולן משבועות השמינית ואין איסור חל על איסור. הדר בעא מיניה שבועה שלא אוכל עשר תשע שמונה מהו. א"ל אינו חייב אלא אחת. א"ל אישתבשת שהרי כשנשבע בעשר בתשע מותר היה כו'. הלכך שבועה חלה עליו על כל אחת ואחת: אמר אביי זמנין דמשכחת לה להא דאיפא כדורבה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר (ואכל) [ואמר שבועה שלא אוכלן] תאנים וענבים ואכל